

Årsrapport 2022 och Budgetunderlag 2024–2027

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle	4
3 Verksamhet	5
3.1 Uppföljning av grunduppdrag	5
3.2 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige	5
4 Måluppföljning	8
4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential	8
4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällen	10
4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning	11
5 Agenda 2030	13
6 Uppföljning av internkontroll	14
6.1 Årets internkontrollarbete	14
6.2 Uppföljning av internkontrollplanen	14
7 Personal	18
8 Ekonomi	19
8.1 Driftredovisning.....	19
8.2 Investeringsredovisning.....	20
9 Återrapportering av uppdrag från kommunstyrelsen	21
10 Annan uppföljning	26
10.1 Övrig uppföljning.....	26
11 Följetal	27
11.1 Följetal verksamhet	27
11.2 Följetal personal	27
12 Budgetunderlag	30
12.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten	30
12.2 Omvärld	31
12.3 Ekonomi.....	32
12.4 Personal- och kompetensförsörjning.....	33
12.5 Taxor och avgifter.....	34

1 Sammanfattning

Kommunstyrelsen och kommunstyrelsens förvaltning leder och samordnar arbetet för att visa resultat i de två kammungemensamma målen, *Bästa barnkommun* och *Bästa företagskommun*. Arbetet är långsiktigt och förvaltning och kommunstyrelse ser resultat, och det gäller att fortsatt hålla i det arbetet för att tillsammans med hela kommunkoncernen åstadkomma resultat.

Resultatet i näringslivsklimatet tog ett rejält kliv under 2022, vilket bedöms vara ett resultat av det arbetet som gjorts tillsammans med näringslivet kopplat till målet *Bästa företagskommun*.

Kommunstyrelsen gjorde ett bättre resultat än budgeterat på 4,2 mnkr, varav exploateringsvinster står för 2,9 mnkr, vilket innebär att ordinarie verksamhet gick 1,3 mnkr bättre än budget. De största avvikelserna mot budget är att IT-verksamheten hade högre nettokostnader än budgeterat och att vakanser gjort att personalkostnaderna var lägre än budget.

Inom flera verksamhetsområden har leverantörer flaggat om kostnadsökningar på grund av rådande världsläge både som en konsekvens av pandemin och kriget i Europa. Kostnader ökar för t.ex. byggnadsmaterial, energi, drivmedel och livsmedel. De ekonomiska förutsättningarna för kommunen är mer osäkra och svårare att prognostisera än tidigare. Detta samtidigt som kommunen har ett stort investeringsbehov.

Under 2022 har en utvärdering gjorts av kommunens styrning och ledning utifrån en modell av SKR, kommunkompassen. Resultatet för Marks kommun är något lägre än medel för kommuner som gjort utvärderingen. Under 2022 har också en översyn av organisationen gjorts. Dessa båda är en grund för vissa förändringar i organisationen och framför allt i förändrade arbetsätt framöver. En utmaning är att skapa en ändamålsenlig organisation med de ekonomiska ramar som kommunstyrelsen har samtidigt som det har funnits och fortfarande finns behov av att lägga en grund och att arbeta bort de uppdrag med mera som finns. Kommunstyrelsen har under 2022 också fått två revisionsrapporter inom IT-verksamheten. Rapporterna visar på behov av en rad insatser föra att säkerställ en säker och effektiv IT-hantering.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Under året har en ny vision tagits fram för Marks kommun och beslutades i kommunfullmäktige i juni. Ett viktigt fokus i visionen är tillsammansperspektivet, vilket också färgat av sig och gett effekt redan under processens gång. Det är många människor som bor och verkar i kommunen som fått sina röster hörda i framtagandet, och vi kan redan se flera exempel på att såväl kommunorganisation som civilsamhälle sluter upp för att gemensamt arbeta för att göra verklighet av visionen.

Antalet användare av e-tjänster inom kommunen ökar för tredje året i rad. År 2019 hade kommunens e-tjänster 1 379 unika besökare att jämföra med 15 411 unika besökare de första 11 månaderna 2022. Under våren har förberedelsearbetet för upphandling av ny webbplats intensifierats vilket förhoppningsvis kommer innebära fler e-tjänster och bättre service till de som besöker webbplatsen.

Kriget i Ukraina har inneburit en höjd beredskap såväl för vårt eget säkerhetsläge som för att kunna ta emot människor på flykt. Krisledningsorganisationen var aktiv januari-mars med anledning av pandemin och under mars-april på grund av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Ny lagstiftning och ökade krav på kommuner att kunna skydda och upprätthålla samhällsviktig verksamhet har medfört ett omfattande arbete med exempelvis ökad robusthet i verksamheterna, uppdaterade kontinuitetshanteringsplaner, inventering av skyddsrum och förbättrad cybersäkerhet.

Kommunens inköp påverkas av stigande priser och förlängda ledtider på flertalet områden till följd av hög inflation, höjda räntor och osäkerheter på världsmarknaden. En väsentlig faktor under året har varit de höga energipriserna inte minst elkraft till följd av energikrisen i Europa. Även hushållens köpkraft minskar och ger en negativ påverkan på handel, byggföretag och hushållsnära tjänster.

Under året har ett 100-tal politiker och tjänstepersoner gått SKR:s utbildning *Förenkla - helt enkelt*, för att öka förståelsen för och servicen till det lokala näringslivet. Under våren arrangerades även en chefs-/presidiedag som berörde samma tema.

Efter ett gediget förankringsarbete har förbifart Skene samt ytterligare två delsträckor mötesfriväg av väg 156 kommit med i den regionala infrastrukturplanen 2022–2033 för Västra Götaland, vilket kommer att innebära en förbättrad infrastruktur i den delen av kommunen. Ett viktigt arbete har genomförts i en arbetsgrupp, med koppling till näringslivsrådet, i samarbete med näringslivet. Förbifart Skene kommer finansieras av Marks kommun och en avsiktsförklaring om detta har tecknats med Trafikverket och Västra Götalandsregionen.

Ett förslag till fördjupad översiktsplan för Mark nordväst är ute på utställning fram till 1 februari 2023. Förslaget är digitalt med förhoppning att få många synpunkter som möjligt från våra kommuninvånare och andra intressenter.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt	Helt	I hög grad	Delvis	I låg grad	Inte alls
Ledning och styrning			X		
Övergripande utvecklingsfrågor			X		

Kommunstyrelsen ska i sin roll leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnder. Kommunkompassen 2022 beskriver att Marks kommun har av tradition varit en organisation där verksamheterna har haft ett stort självbestämmande och ett stort svängrum när det gäller att ta egna initiativ och utveckla sin verksamhet. Men det finns behov av en ökad samordning och gemensam analys för ökad effektivitet när det gäller både kostnader och kvalitet. Kommunstyrelsen kan bli än bättre på att stödja och hjälpa verksamheterna med uppföljning, analys kvalitetsarbete, med mera för att uppnå högre effekt av de politiska besluten och viljeinriktningarna som är uttalade av kommunfullmäktige. Helhetsbedömningen är att våra grunduppdrag har uppfyllts delvis under 2022. I våra senaste rapporter har bedömningen varit i hög grad. För vissa delar av verksamheten uppfylls grunduppdraget i låg grad.

3.2 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag	Startdatum	Status	Kommentar
Översyn av bredbandspolicyn	2019-11-26	✓ Avslutad	Översyn är gjord och förslag till ny bredbandsstrategi under framtagande och behandlades av ksau 2023-02-01.
Se över de avtal som för närvarande finns med olika föreningar i kommunen för att säkerställa att förutsättningarna för avtalen är relevanta och att alla parter har möjlighet att uppfylla sin del av avtalet	2020-02-27	🟢 Pågående	Under 2021 har samtliga avtal tagits fram. En plan för översynen av avtalen ska tas fram och arbetet beräknas vara klart under 2023.
Utvärdera riktlinjerna för utvecklingspeng för byalagen i Marks kommun	2020-02-27	🟢 Pågående	Processen återstartas under våren 2023
Överväga behov av riktlinjer för bidrag som hanteras via trygghets- och säkerhetsrådet.	2020-02-27	✓ Avslutad	Nytt reglemente för trygghets- och säkerhetsrådet antas under 2023 som beskriver rådets uppdrag.
Utreda etablering av tankstation för biogas och/eller vätgas.	2020-11-26	🟢 Pågående	Uppdraget hanteras genom att kommunen är del i arbetet med Boråsregionen arbete med Fossilfri boråsregionen. Under år 2023 kommer arbetet att fokusera på biogas och i mindre utsträckning på vätgas.
Utreda och komma med förslag på vilken nämnd som i framtiden ska ha ansvar för att beställa skötsel av skyddad natur.	2020-11-26	✓ Avslutad	Behandlad vid ks 2023-02-01.
Under 2019 utreda vad det skulle innebära att ersätta sovande jour med vaken natt inom kommunens verksamheter.	2019-11-26	✓ Avslutad	Där det finns ett behov av vaken natt är redan idag redan infört. Återrapportering i tjänsteskrivelsen för årsrapporten 2022.
Inrätta en investeringscontroller	2019-11-26	✓ Avslutad	Behovet kvarstår delvis och frågan kommer att omhändertas inom ordinarie organisation och budget.
Påbörja arbetet med att utjämna oskäligen löneskillnader.	2021-11-18	✓ Avslutad	Arbetet är påbörjat under 2022 och kommer fortsätta under 2023.

Uppdrag	Startdatum	Status	Kommentar
			Särskilda medel finns avsatta 2023 för detta arbete.
Starta projektet Lev din dröm i Mark	2021-11-18	✓ Avslutad	Uppdraget klart. projektledare rekryterad och arbetet pågick till 2022-12-31. Slutrapport i KSAU januari 2023
Utreda var byggnation och drift av P-huset Kinna bäst kan genomföras inom kommunkoncernen.	2021-11-18	▶ Pågående	Arbetet påbörjades brett med deltagare från olika delar av koncernen för att sedan arbetas med i en mindre grupp vidare med sikte på en återrapport till ksau/budgetberedningen våren 2023.
Utreda framtida finansiering av VA-verksamheten.	2021-11-18	▶ Pågående	Arbetet påbörjat med dialog med VA om kollektivets ekonomi. VA kommer att ta fram en 10-årig budget att infoga i teknik- och servicenämndens budgetunderlaget 2024, där utvecklingen av taxan ska kunna följas.
Fortsätta utvecklingen av besöksnäringen.	2021-11-18	✓ Avslutad	Utveckling av destination Mark pågår tillsammans med besöksnäringen
Införskaffa ett tre månaders fritidskort att gälla under sommarlovet för alla ungdomar i åldern 16 – 18 år.	2021-11-18	✓ Avslutad	Buskort har levererats i juni till alla utom ungdomar med färdtjänst. Ersättning till ungdomar med färdtjänst gjordes under hösten.
Framställ nya detaljplaner, speciellt i de kommundelar som visar på ett minskande antal invånare.	2021-11-18	▶ Pågående	Arbetsgrupp tillsatt och ett par områden är utpekade. Första området förväntas få planuppdrag under hösten 2023
Utreda behov av ytterligare insatser för skyddsbehövande kvinnor.	2021-11-18	▶ Pågående	Arbetet med insatser för för skyddsbehövande kvinnor hanteras inom ramen för socialförvaltningens uppdrag. Återrapport under våren 2023
Tydliggöra kommunens gemensamma lokalförsörjning.	2021-11-18	✓ Avslutad	Lokalförsörjning förtydligat i samband med ny budgetprocess.
Identifiera och hantera säkerhetsrisker inom kommunens IT-system.	2021-11-18	▶ Pågående	Uppdrag i Budget 2022-2025.Uppdatering av brandväggsregler samt utbyte av äldre teknisk utrustning. Uppdatering av verksamhets- samt operativsystem i datorer sker kontinuerligt. Införande och uppdatering av fil- och viruskydd. Kontinuerlig omvärldsbevakning.
Kommunstyrelsen får i uppdrag att reglera ekonomiska ramar utifrån ändrad ansvarsfördelning mellan socialnämnden och miljönämnden avseende lagen om anordnande av visst automatspel och spelförordningen.	2022-05-19	✓ Avslutad	Liten effekt på ramar vilken hanteras i Budget 2023-2026.
Utreda hur kommunen bäst kan höra med de unga och ge dem möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka frågor inom den kommunala verksamheten. Arbetet ska bedrivas så att ungdomar, med stöd av kommunen, tar fram upplägget för de ungas delaktighet.	2020-12-17	✓ Avslutad	Arbetet klart och återrapporterat våren 2022
Kommundirektören får i uppdrag att återkomma med mera information kring säkerhet och praktisk genomförande av e-arkiv.	2022-03-16	✓ Avslutad	Projektet har startat i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund under 2022 och en projektledare är på plats. Upphandling planeras till 2023.

Uppdrag	Startdatum	Status	Kommentar
Kommunstyrelsen får i uppdrag at förbereda för och genomföra ett införande av e-förslag	2022-10-27	 Pågående	
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram riktlinjer för e-förslag som ska beslutas av kommunstyrelsen.	2022-10-27	 Pågående	

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

Symbolförklaring	
	Mål för indikator: uppnått
	Mål för indikator: delvis uppnått
	Mål för indikator: inte uppnått
	Kan inte bedömas

4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential

Kommungemensamma mål: Bästa barnkommun

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Andel elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram	80,5	83,6	81,2	
Skolnärvaro. Andel elever, F-9 med 20 procentig frånvaro eller mer, andel %		12,1	19,4	
Handläggningstider vid familjeenheten	119	118	116	
Andel som deltar i det kommunala fritidsutbudet (inklusive det subventionerade)				
Andel elever i åk 5 som känner sig trygga i skolan	85,1	78,8	86	

Mål 2022 för samtliga indikatorer är att de ska förbättras.

Förstudie

Under vinter och vår fokuserade den kommunövergripande arbetsgruppen på att ta fram ett analysunderlag, en *förstudie*, för att visa kommunens nuläge och förutsättningar till utmaningar. Förstudien utgår från en inventering av nu aktiva insatser för barn, samt en kategorisering av dessa insatser baserat på bland annat om de är förebyggande, främjande eller åtgärdande. I studien lyfts också forskning om hur man ger barn de bästa förutsättningar och exempel på hur andra kommuner tagit sig an utmaningar och målsättningar som liknar inriktningen för Marks kommun.

Aktiviteter

Under våren verkställdes de insatser som beslutades i december 2021. Det handlade dels om fritidsinsatser riktade till målgrupper som deltar i mindre utsträckning än andra barn i den kommunalt subventionerade fritidsutbudet (både kommunens egna aktiviteter och de föreningsaktiviteter som sker tack vare bidrag från eller samarbete med kommunen). Exempel på insatser är nattidrott, parasport, kulturskola för särskoleelever och läsfrämjande insatser på biblioteket.

Dels genomfördes en rad utvecklande insatser. Med stöd av föreningen Youth 2030 Movement engagerades ungdomar till delaktighet och inflytande, insatsen avslutades med ett *hackathon* där unga och vuxna möttes för att prata om lösningar. Lösningarna presenterades på plats och sammanställdes i en rapport för fortsatt arbete.

Under våren startades en samverkan upp för att mer effektivt möta ungdomar, oavsett om personalen arbetar som fältassistent, ungdomshandledare eller ungdomsutvecklare. Personalen delade kunskap och lade en grund för fortsatt strukturerat samarbete.

För att bättre nå alla ungdomar med aktiviteter genomfördes enkätundersökningen Ung livsstil, ett underlag som kommer att ligga till grund både för utvecklingen inom Bästa

barnkommun och för utveckling av kultur- och fritidsutbud och -utformning.

Under våren tog arbetsgruppen fram en rad insatser för sommaren 2022. Flera förvaltningar var involverade. Några av insatserna var meckaverkstad för epa, sommarkollo, matkollo, utökad lovskola, trygghetsvandringar och en turnerande föreställning skapad av unga.

Biblioteket genomförde läsfrämjande insatser, bland annat i samband med uppstarten av Skene IF:s fotbollsläger.

Ny struktur för arbetet

Under hösten togs en arbetsstruktur fram för hur kommunen kan nå framgång inom målet Bästa barnkommun. Strukturen utgår ifrån förstudien och regionens utvecklingsstrategi: Kraftsamling fullföljda studier.

De insatsområden som valts ut att utveckla är:

- Brygga mellan skola och fritid
- Stärkt föräldraskap
- Främja läsning och språkutveckling
- Flexibla lärmiljöer
- Delaktighet och inflytande

Kommundirektör beslutar om respektive insatsområdes inriktning och budget, över en tidsperiod på två år. Ansvariga för respektive insatsområde utformar därefter insatser som följs upp löpande.

Resultat i urval

Nattidrottssatsningen under våren var en vidareutveckling från 2021. Som mest deltog 113 deltagare på en vecka, boxning var mest populärt. Fem föreningar var med och arrangerade aktiviteterna. Insatsen fortsatte under sommaren, då i regi av sex föreningar.

Matkollo var fullbokat och nådde 21 barn, varav över hälften kunde delta tack vare extra skolskjuts. 155 barn gick på sommarkollo och 380 barn deltog i simskola. Meckaverkstaden har öppnat och når 5–14 ungdomar i veckan.

Hackathon involverade omkring 170 unga och 19 vuxna. Mötet resulterade i fem skarpa förslag inom områdena fritid, psykisk hälsa, kollektivtrafik, jobb möjligheter och inflytande. Förslaget att involvera unga i att ta fram en jobbmässa har hittills tagits vidare. De unga som deltog upplevde det positivt att få chans att vara involverade i större frågor än "vilken slags blommor det ska vara på torget", men vågar samtidigt inte hoppas på verkliga resultat än. Återkopplingen från vuxna deltagare handlar också mycket om att lyckas göra verkstad nu.

Enkätundersökningen Ung livsstil genomfördes under våren i årskurs 7–9, inklusive särskolan, på både kommunala skolor och friskolor. Resultatet sammanställs under hösten.

Förstudien bidrar till att möjliggöra framtida prioriteringar för att uppnå målet: Bästa barnkommun.

Effekter

Att erbjuda fler gratis aktiviteter och utökade gratis skjutsar till aktiviteterna möjliggör för fler barn och unga att vara aktiva, förutsättningar för jämlikt deltagande ökar. Att ha en aktiv fritid hänger i sin tur samman med att vara närvarande i skolan och därigenom klara gymnasiebehörighet.

Att ta vara på ungas egna idéer, i år gången genom ett hackathon, ger kommunen förutsättningar att arbeta mer träffsäkert mot unga och stärker ungas delaktighet i demokratin, vilket leder till ett samhälle med högre tillit.

Samverkan mellan fältassistenter, ungdomshandledare och ungdomsutvecklare förväntas leda till en ökad tillgänglighet till vuxna bland de unga som behöver stöd. Det i sin tur förväntas leda till stöd tidigare vid problematik, som kan öka skolnärvaron och andelen som klarar gymnasiebehörighet.

Förslaget till ny struktur för arbetet mot Bästa barnkommun innebär minskad detaljstyrning från politik och kommunledning, vilket ger verksamheterna bättre planeringsförutsättning och större handlingsutrymme för innovation. Syftet med insatsområdena är att vid periodens slut

ha uppnått varaktiga förändringar för spridning i organisationen, samt underlag för eventuella beslut om förändrad inriktning eller liknande.

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällen

Kommungemensamma mål: Bästa företagskommun

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	
Antal nya bostäder i kommunen	40	124	158	≥ 96	●
Placering av Sveriges 290 kommuner i Svenskt Näringslivs årliga ranking över det lokala företagsklimatet	231	233	177		●
Företagarnas syn på kommunens myndighetsutövning och service gentemot företagare (undersökningen Löpande insikt, indexvärde)	68	68			—
Befolkning	34 896	35 201	35 347		●
Fullföljda studier, godkända betyg i årskurs nio	80,5	83,6	82,3		■

Målen för indikatorerna är att de ska förbättras, målet för antal nya bostäder är 96 per år. Resultatet för 2022 års Insiktsundersökning offentliggörs i april månad 2023.

Ett gott näringslivsklimat är en hörnsten i det samhällsekonomiska kretsloppet. Om företagen upplever att förutsättningarna är goda för att bedriva verksamhet i Marks kommun, kommer det att gynna hela kommunens utveckling. Företagens upplevelse av företagsklimatet är därför helt centralt för kommunens tillväxt, attraktionskraft och varumärke. Därför har Marks kommun som ett långsiktigt strävansmål att bli Bästa företagskommun.

Så många som 8 av 10 företag har någon gång kontakt med kommunen. Genom goda och effektiva kontakter underlättas start, drift och utveckling av företag. Flera och livskraftiga företag är en förutsättning för utveckling i kommunen, inte minst för att behålla och utveckla välfärden.

Destinationsutveckling är ett strategiskt utvecklingsområde som har potential att höja attraktionskraften i hela Marks kommun. Genom att skapa en attraktiv destination, skapas också goda förutsättningar för att såväl företag som invånare ska trivas i Marks kommun. Därför är destinationsutveckling en nyckelfaktor för att bidra till strävansmålet Bästa företagskommun. Under det gångna året har kommunen intensifierat dialogen med besöksnäringen lokalt, bland annat genom att inrätta temagrupper för olika områden inom besöksnäringen. Grundtanken är att Mark som destination utvecklas genom nära samverkan mellan kommun, det lokala näringslivet och föreningar och ideella aktörer.

Aktiviteter och effekter

I strävan mot målet att bli Bästa företagskommun blir flera insatser från kommunen viktiga. Insatser som handlar om att stärka kommunens service och förbättra kommunens bemötande gentemot företagen är en nyckelfaktor. Under år 2022 har en rad aktiviteter genomförts för att på detta sätt bidra till strävansmålet.

- Marks kommun har deltagit i **SKR:s utbildning Förenkla – helt enkelt**. Målet med utbildningen är att utveckla kommunens kontakter med näringslivet genom bra interna samarbeten och en större förståelse i hela organisationen för företagens behov. Utbildningen genomförs i fyra huvudblock och såväl tjänstepersoner som förtroendevalda har deltagit. Utbildningen har mynnat ut i en handlingsplan som hela kommunorganisationen kommer att arbeta vidare med år 2023. Handlingsplanen, som har vuxit fram under utbildningen, utgörs av tre huvudspår:
 - Öppenhet och dialog mellan politiker, tjänstepersoner och företag
 - Kommunikation och service
 - Förenkla så långt det är möjligt

Den 13 maj genomfördes en **kombinerad chefs- och presidiedag**, med temat Bästa företagskommun och ett uttalat fokus på kommunens service till det lokala näringslivet.

Insikter och slutsatser från dagen har i hög grad bidragit till handlingsplanen för utbildningen Förenkla – helt enkelt.

Den 27 oktober arrangerade Marks kommun tillsammans med Företagarna i Mark **näringslivsdagen Marknäring**. Marks kommun har valt att förlägga en kombinerad chefs- och presidiedag till näringslivsdagen.

Temat för årets upplaga av näringslivsdagen var Innovation och förnyelse och en rad namnkunniga föreläsare delgav deltagarna sina perspektiv och insikter på detta tema. Ett viktigt resultat av näringslivsdagen är att företagare och representanter för Marks kommun möts på en gemensam arena. I strävan mot att bli Bästa företagskommun är dialogen och mötet mellan kommun och näringsliv helt centralt.

- Hösten 2022 antogs en ny näringslivspolicy som innebär att alla kommunanställda ska se sig som delaktiga i att näringslivet utvecklas. Förhållningssättet innebär vidare att:
- Företagen prioriteras
- Företagens bemöts som våra kunder
- Den goda relationen till företagen är viktig

Marks kommun har under året fortsatt att utveckla kommunens besöksguide och instagramkontot @Upplevmark. Utvecklingsarbetet syftar till att höja kommunens attraktionskraft ytterligare.

Gemensamt för de aktiviteter som har genomförts under år 2022 är en satsning och ett uttalat fokus på att höja kommunens servicegrad i kontakten med det lokala näringslivet.

Antal nya bostäder i kommunen

Under 2022 byggdes 158 nya bostäder i kommunen vilket är en ökning med 34 bostäder jämfört med 2021.

Placering av Sveriges 290 kommuner i Svenskt Näringslivs årliga ranking över det lokala företagsklimatet

År 2022 klättrade Marks kommun 56 placeringar i Svenskt Näringslivs lokala företagsklimatsundersökning. Störst positiv förändring hade uppnåtts inom området service och bemötande, vilket påvisar att kommunens insatser inom området har varit utslagsgivande.

Företagarnas syn på kommunens myndighetsutövning och service gentemot företagare (undersökningen Löpande insikt, indexvärde)

NKI-värdet i Insiktsmätningen uppgick år 2021 till 68, vilket är ett godkänt resultat i jämförelse med andra kommuner. I Marks kommuns näringslivsprogram framgår att målet är ett indexvärde på 75 år 2030.

Resultatet för 2022 års Insiktsundersökning offentliggörs i april månad 2023.

Befolkning

Befolkningen i Marks kommun uppgick vid årsskiftet 2022/2023 till 35 347.

4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning

Kommungemensamma mål: Sundare personalomsättning

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	
Personalomsättning (%)	14	14	20	11	■
Personalomsättning i Marks kommun	12	12	15	12	■

Personalomsättning (%)

Personalomsättningen har ökat jämfört föregående år och är betydligt högre än målsättningen på elva procent. Utfall för kommunstyrelsens förvaltning är tjugo procent för 2022. Detta innefattar de som lämnat Marks kommun som arbetsgivare och de som bytt tjänst inom kommunen. Om personalomsättningen endast räknas på de medarbetare som lämnat eller kommit till kommunstyrelsens förvaltning för eller från annan arbetsgivare utanför kommunen så är personalomsättningen sexton procent. Fem medarbetare har roterat inom kommunstyrelsens förvaltning, en medarbetare har lämnat för tjänst i annan förvaltning. Av ovan konstateras att det är angeläget att fortsätta arbetet för att sänka personalomsättningen. På förvaltningen har exempelvis en leveranslounge körts igång. Loungen är öppen 1 timme för hela förvaltningen var tredje vecka där aktuella frågor och framgångar belyses. Förhoppningen är att medarbetarna ska lära känna varandra bättre över enhetsgränser och stärka delaktighet och meningsfullhet i arbetet.

De enheter inom kommunstyrelsen förvaltning som haft högst personalomsättning är ledning, inköp, skydd- och säkerhet samt ekonomi. Personalomsättningen på skydd- och säkerhet beror på osäkerhet i budget där personal får korta tillfälliga anställningar. Personalgruppen på enheten har inte förändrats under året.

Avgångssamtal har tydliggjort att pendlingsavstånd, vilja att testa nytt jobb och lönenivå är orsaker till vår personalomsättning.

Hållbar personal- och kompetensförsörjning kommunövergripande

Kommunstyrelsen ska vara en möjliggörare för kommunkoncernen. Kommunens gemensamma stöd- och ledningsprocesser ska vara kända, fungera väl och ständigt utvecklas. Inom personalområdet innebär detta att vi utvecklar och förvaltar processer, arbetssätt, verktyg och metoder som är gemensamma för samtliga förvaltningar. Arbetet med att utveckla en hållbar personal- och kompetensförsörjning har under 2022 lyfts fram tydligare i den kommunens budget- och uppföljningsprocess. Personal- och kompetensförsörjning är ett komplext arbete som omfattar många olika delar vilka alla bidrar till att skapa motivation och engagemang, en god arbetsmiljö och uppfylla lagkrav. För att lyckas med detta krävs långsiktighet, uthållighet och förmåga att prioritera.

ARUBA är en modell för att beskriva HR-arbetets huvudmoment för en hållbar personal- och kompetensförsörjning. ARUBA står för Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla, Avveckla. Fokus i Marks kommun ligger på Attrahera, Utveckla och Behålla. Det centrala nyckeltalet i sammanhanget är personalomsättning där en HR-intern diskussion har påbörjats gällande hur detta nyckeltal kan utvecklas.

Exempel på arbete under 2022 som stödjer samtliga förvaltningar inom kommunen för att utveckla en hållbar personal- och kompetensförsörjning är.

- Framtagande av rutin, årshjul och processtöd för det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM
- Framtagande av gemensam struktur och arbetssätt för strategisk kompetensförsörjning
- Framtagande av ett antal digitala utbildningar inom HR-området
- Återrapportering om hur intentionerna i tillitsbaserad ledning och styrning kan tas tillvara i Marks kommun
- Vägledning för hybrid- och distansarbete som ska bidra till Marks kommun som en attraktiv arbetsgivare
- Det lönestrategiska arbetet har stärkts och bland annat har kommunens värdeord vävts in i de lönestyrande kriterierna
- Första upplagan av ledarakademin avslutades
- Genomfört en lönekartläggning och samt tagit ett första steg för att ta bort osakliga löneskillnader som beror på kön
- Uppstart av löneutbildning för chefer
- Framtagande av flexitidsavtal
- Genomförande av arbetsmiljöutbildningar för samtliga chefer
- Framtagande av utbildning och stödmaterial för våld i nära relationer
- Rutin gällande hot och våld samt otillbörlig påverkan
- Kommunen inrättat har en ny visseblåsarfunktion

5 Agenda 2030

Kommunstyrelsen har en central roll i att leda och samordna kommunens arbete med Agenda 2030. Under 2022 har arbetet med att ta fram ett hållbarhetsprogram pågått med bland annat en remiss till förvaltningar och bolag under våren/sommar 2022. Under hösten har programmet omarbetats och ny remiss planeras under våren 2023 inför ett planerat fastställande i kommunfullmäktige hösten 2023. Hållbarhetsprogrammet ska tydliggöra fokusområdet samt hur kommunkoncernen på bästa sätt kan bidra till målen i Agenda 2030.

Några insatser under året:

- Arbetat fram en ny vision som har sin utgångspunkt i Agenda 2030
- Bästa barnkommun (för beskrivning av aktiviteter se avsnitt 4.1)
- Aktiviteter för ökat valdeltagande i grupper med jämförelsevis lågt valdeltagande
- Unga kommunutvecklare anställdes under sommaren för att öka ungas inflytande i kommunens utveckling
- Analys och spridning av resultatet från Lokal uppföljning av ungdomspolitiken, Lupp
- Uppdatering av funktionshinderrådets reglemente
- Fossilfri Boråsregion
- Klimatlöften utifrån kraftsamlingen Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om
- Utveckling av medborgarlöfte mellan kommun, bostadsbolag och polis där årets löfte är en uppgradering av förra årets löfte och innehåller en kraftsamla kring ungdomars hantering av narkotika.
- Dialoger inför Målbild Skene, med fokus på att nå en representation i befolkningen
- Dialoger inför Fördjupad översiktsplan centrala Mark, med fokus på att nå en representation i befolkningen
- Uppdatering av bostadsförsörjningsprogrammet, för goda bostäder till alla invånare.

6 Uppföljning av internkontroll

6.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

6.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Ekonomi

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2022
Att förvaltningarna inte har rutin för hantering av statsbidrag	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING. Att förvaltningar har rutin för hantering av statsbidrag	Samtliga förvaltningar har en beslutad rutin för hantering av statsbidrag.
Att delegation inte överensstämmer med vem som fattar beslut om attestanter. Risken är inlagd överflyttad från internkontrollplan 2021 i samband med årsrapporten 2021.	Att de nämnder som i revisionsgranskning inte delegerat till förvaltningschef har fattat beslut om delegation.	Under 2022 har kommunstyrelsen beslutat om riktlinjer för attest, i vilken det står att förvaltningschef beslutar vilka som är beslutsattestanter. Därför behöver/ska nämnd/förvaltning inte längre beslut vem som har rätt att utse attestanter. Under 2022 har samtliga förvaltningars attestordningar samlats på intranätet, vilket har underlättat kontroller av att beslut fattats av rätt person.
Att inköp görs utanför upphandlade ramavtal.	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING Kontrollera att avtal finns med leverantörer till varor och tjänster. Uppföljning per nämnd.	Under 2022 uppgick kommunens inköp av upphandlingspliktiga varor, tjänster och entreprenader till ca 731 mnkr från ca 1800 leverantörer. Ca 240 leverantörer hade avtal med kommunen, vilket endast motsvarar ca 13% av det totala antalet. Sett till värde gjordes 76% av inköpen från avtalade leverantörer. Vi ser en positiv utveckling med ökad andel inköp från avtalade leverantörer men under året gjordes ändå inköp på ca 178 mnkr från leverantörer utan avtal. ÅTGÄRD: Månadsvis uppföljning av leverantörstrohet för hela kommunen samt per respektive förvaltning. Uppföljningen distribueras till samtliga nämnder och förvaltningar.

Personal

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2022
Att kommunkoncernen inte klarar personal- och kompetensförsörjningen	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING. Att förvaltningar har kompetensförsörjningsplaner	Det är endast socialförvaltningen som tagit fram en förvaltningsspecifik kompetensförsörjningsplan. ÅTGÄRD: Under 2022 har HR-enheten tagit fram ett arbetssätt och en enhetlig kommungemensam struktur för kompetensförsörjningsplaner. Denna kommer rullas ut i organisationen under 2023.

Administration

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2022
Det sker otillbörlig påverkan på beslutsfattare	Antal anmälda incidenter.	0 anmälningar i visseblåsarfunktionen. 1 incident hanterad i linjeorganisationen.
Beslut fattas på felaktiga grunder till exempel att det finns okända konsekvenser, att det är underlag och/eller beslut är utifrån tyckande och inte fakta		
Att beslut inte verkställs inkl. att fastställt regelverk/riktlinjer inte följs	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING. Uppföljning av medborgarförslag och motioner är hanterade inom fastställd tid. Uppföljning per nämnd.	Per december kunde vi se att det inte fanns några obesvarade motioner. När det gäller medborgarförslag kan vi dock se att det trots ett gott arbete med att besvara medborgarförslag fortfarande finns många ärenden kvar för teknik- och servicenämnden att besvara. Ett delvis besvarat förslag finns även hos plan- och byggnadsnämnden. ÅTGÄRD: Utveckla uppföljningen samt återkopplingen till nämnder/förvaltningar.
Att styrande dokument för kommunkoncernen inte följs: Styrsystemet (vid budgetavvikelse), Inom samhällsplanering, Kommunikationspolicy, Systemförvaltarmodell	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING. Uppföljning av följsamheten till styrdokumentet.	Systemförvaltningsmodellen är ej beslutad. ÅTGÄRD: Beslut om systemförvaltningsmodellen. Styrmodellen angående budgetavvikelser. Samtliga nämnders april- och delårsrapporter samt kommunens. För en slutlig bedömning behöver även årsrapporterna/årsredovisningen granskas. ÅTGÄRD: Beslut kan tydliggöras. Granskning även under 2023.

IT

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2022
Information läcker ut, förvanskas, förstörs eller inte är tillgänglig när den behövs på grund av till exempel intrång i IT-miljö, driftstörningar i IT-miljön	KOMMUNGEMENSAM UPPFÖLJNING. Uppföljning av rutiner för att förebygga intrång i våra system. Uppföljning av kommunstyrelsen och andra nämnder.	Frågan är komplex och kräver såväl resurser och verktyg som betydande medel. Löpande arbete pågår för att minimera riskerna. Penetrationstest har genomförts. E-postskyddet har utökats med test av länkar i e-postmeddelanden samt test av bifogade filer. Infört komplexa lösenord. Digital verifiering av person. har också införts. IT-mognaden inom kommunens verksamheter behöver öka vad avser informationssäkerhet. ÅTGÄRD: Fortsatt arbete med informations- och IT-säkerhet.
Bristande säkerhetskrav och säkerhetsrutiner på IT-miljön riskerar att information förstörs, förvanskas, hamnar i orätta händer eller inte är tillgänglig när den behövs.	Följa upp att det finns en risk- och sårbarhetsanalys och handlingsplan.	Under 2021 och 2022 har överbelastningsskydd från internet (DDoS attack) införts, förbättrad internetåtkomst så för att undvika nedstängning av attacker utifrån. Redundanta datorhallar med resp. servrar (2 numera), förbättrad driftstabilitet, om en site går ner så kan jobba ske mot den andra.

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2022
		<p>Redundans på internetkopplingen (kopplas in i år), förbättrad driftstabilitet och internetåtkomst, vid till exempel avgrävning av fiber i kommunen.</p> <p>Dock saknas en uppdaterad risk- och sårbarhetsanalys.</p> <p>ÅTGÄRD: En uppdaterad risk- och sårbarhetsanalys kommer tas fram under 2023.</p>

Uppföljning av revisionsrapport Granskning av internt och externt intrångsskydd Marks kommun

PwC har på uppdrag av kommunens revisorer granskat kommunens tekniska IT-säkerhet och redovisade i februari 2022 resultatet i rapporten Granskning av internt och externt intrångsskydd Marks kommun. Kommunstyrelsen beslutade att uppföljning av vad som gjorts kopplat till rapportens rekommendationer ska göras i samband med uppföljning av internkontrollplanen 2022.

Rekommendation: *Klargöra IT-säkerhetsansvariges ansvar och befogenheter samt säkerställa att IT-säkerhetsarbetet bedrivs systematiskt.*

Klargörande av ansvar och befogenheter pågår. Det görs ett systematiskt IT-säkerhetsarbete, dock saknas IT-system för dokumentation vilket gör att förvaltningen inte kan säkerställa det systematiska arbetet.

Rekommendation: *Säkerställa att informationssäkerhetsorganisationen är en tydlig kravställare mot IT-organisationen gällande IT- och informationssäkerhet.*

Januari 2023 blir en tjänst som informationssäkerhetsansvarig tillsatt på förvaltningen. Detta ger förutsättningar att informationssäkerhetsorganisationen blir en tydlig kravställare.

Rekommendation: *Förbättra nuvarande lösenordspolicy och se över rutinen för hantering av konton och lösenord.*

Specops, system som hanterar lösenordspolicys (vedertagna branshpolicys), är infört sedan hösten 2022. Förvaltningen har samtidigt förändrat lösenordshanteringens så till vida att de inte hanteras i okrypterad textfil avseende lösenordshantering för systemadministratörerna. Den är numera krypterad. En annan åtgärd är att antalet systemadministratörer minskats.

Rekommendation: *Se över förmågan att upptäcka och förhindra intrång (detektionsförmåga). Konfigurera automatiska larm för säkerhetsloggar som avviker från normalt användarbeteende. Överväg att implementera system för att upptäcka säkerhetsincidenter.*

Förmågan att upptäcka och förhindra intrång brister, likaså att upptäcka säkerhetsincidenter. Förvaltningen har påbörjat arbetet avseende införandet av NIS2-direktivet (totalförsvarets krav) och klargörande vad direktivet kommer att innebära ekonomiskt och personellt för kommunen.

Rekommendation: *Åtgärda de sårbarheter som upptäcktes under den tekniska delen av säkerhetsgranskningen. Dessa har dokumenterats i en separat teknisk rapport som överlämnats till kommunens IT-chef.*

Rekommendation: *Implementera en incidenthanteringsprocess som tydliggör ansvarsfördelning, klassificering av incidenttyper, åtgärdsplan med tidsramar, hur incidenter ska utredas, eskaleras och dokumenteras.*

Rekommendation: *Säkerställ att samtliga incidenter hanteras och dokumenteras på ett enhetligt sätt.*

Incidenthanteringsprocess är inte implementerad och någon enhetlig hantering och incidenter sker inte.

Under 2022 har kommunstyrelsen fått ytterligare en granskningsrapport inom IT-området, *IT-styrning Marks kommun*, en rapport som visar på brister och som kommunstyrelsen kommer

att följa upp vid kommande delårs- och årsrapporter.

7 Personal

Ledningsstabilitet

I oktober 2021 tillträdde ny kommundirektör tillika förvaltningschef för kommunstyrelsen förvaltning och samtidigt inrättades en biträdande kommundirektör. Detta påverkar ledningen av såväl kommunen som förvaltningen. Det har bidragit till en ökad tydlighet och stabilitet. En ökad tydlighet i inriktning och ökad stabilitet är viktiga förutsättningar för att chefer och medarbetare inom förvaltningen ska få en ökad arbetstillfredsställelse och en bättre arbetsmiljö. Detta är ett långsiktigt arbete som kräver uthållighet och tålamod.

Ny HR-chef och ny kanslichef rekryterades under 2022. HR-chefen tillträdde sin tjänst i mitten av augusti och kanslichefen tillträdde i oktober. Dessa båda rekryteringar väntas bidra till ökad stabilitet i ledningen och ger förutsättningar för att enheterna över tid kan höja och utveckla kommunens arbete inom dessa områden.

Översyn kommunstyrelsens förvaltning

Under 2022 har en översyn av kommunstyrelsens förvaltning genomförts. Utgångspunkten har varit att kommunens gemensamma stöd- och ledningsprocesser behöver vara kända, fungera väl och ständigt utvecklas för att ge goda förutsättningarna för politik, förvaltningar och bolag att verka. Fokus i översynen har varit att förtydliga roller och ansvar, dels i de uppgifter kommunstyrelsens förvaltning genomför för övriga förvaltningar, dels i det interna arbetet mellan enheterna i kommunstyrelsens förvaltning. Arbetet har skett i dialog med medarbetarna där arbetsplatsträffarna varit en viktig yta. Input från samtliga enheter har sedan beretts vidare av ledningsgruppen inom förvaltningen och dialog har löpande förts med fackliga i förvaltningens samverkansgrupp. Under första kvartalet 2023 kommer fortsatt dialog kring förslag kring ny organisation ske med koncernledning, kommunalråd, teknik- och serviceförvaltningen, central samverkansgrupp och förvaltningens samverkansgrupp.

Enskilda enheternas arbete med personal- och kompetensförsörjning

Kommunikationsenheten som inte har någon personalomsättning har satsat en del på kompetensutveckling, bland annat med hjälp av medel från Omställningsfonden. En annan åtgärd har varit att arbeta med att tydliggöra prioriteringar och gemensamma mål.

Inköpsenheten som haft hög personalomsättning, har fokuserat på ett antal områden såsom

- Översyn av organisationen
- Rekrytering av kompetenta och motiverade medarbetare med lokal anknytning
- Löpande kompetensutveckling
- Strukturera och förtydliga processer, arbetssätt och rutiner samt tydliggöra mål och prioriteringar
- tillitsbaserad styrning och coachande ledarskap.

HR-enheten har inte haft någon personalomsättning bland medarbetarna under 2022. Enheten tillämpar ett arbetssätt med att tillsätta grupper för viktiga utvecklingsfrågor. Varje grupp har en huvudansvarig och sedan ytterligare en till två kollegor till sin hjälp. Detta arbetssätt bidrar till ökad arbetstillfredsställelse, bidrar till kollegialt lärande och det minskar sårbarheten. Enheten använder sig ett digitalt verktyg för gemensam prioritering och för att följa framdrift av viktiga frågor.

Övrigt

Kommunstyrelsens förvaltning har en utmaning i att rekrytera erfarna medarbetare. De allra flesta medarbetare arbetar heltid och i den mån de inte gör det så finns erbjudandet om att göra det. Såväl förvaltningen som helhet som de enskilda enheterna jobbar löpande med att utveckla smartare arbetssätt. Mycket har kretsats till hur vi kan ta tillvara erfarenheter från pandemin för att utveckla erbjudandet till medarbetare om ett mer flexibelt arbetsliv. Många av utvecklingsidéerna fångas upp av projektet Framtidens kontorsarbete vars projektägare är kommundirektören.

Andelen tillsvidareanställda är hög. Sjukfrånvaron har under perioden gått ner vilket kan bero på att pandemins effekter på frånvaro är avtagande. Antalet intermitterande anställda är få och övertidsuttaget är litet.

8 Ekonomi

Avsnittet ekonomi innehåller ekonomisk uppföljning av utfall och prognos för 2022.

8.1 Driftredovisning

Tabell periodrapport

Driftredovisning (belopp i mnkr)	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse
Intäkter	25,3	31,5	21,5	16,7	4,8
Personalkostnader	-71	-73,8	-76,8	-80,6	3,8
Övriga kostnader	-142	-117,2	-120,6	-116,3	-4,3
Nettokostnader	-187,7	-159,5	-175,9	-180,2	4,3
Fördelning på huvudverksamhet, netto					
Ordinarie verksamhet			-178,9	-180,2	1,3
Exploatering			2,9	0	2,9

Analys av driftredovisning

Analys av det totala utfallet

Kommunstyrelsens ram uppgick till 180,2 mnkr. Utfall för året blev 176 mnkr vilket innebar ett överskott mot budget med 4,2 mnkr.

I året utfall ingår exploateringsverksamheten och nettot för denna uppgick till 2,9 mnkr. Överskott i ordinarie verksamhet uppgick till 1,3 mnkr. Nedan görs en analys uppdelad på ordinarie drift och exploateringsverksamhet för respektive inkomstslag.

Analys av utfall mot budget

Intäkter

Budgetavvikelse 4,8 mnkr (budget 16,7 mnkr, utfall 21,5 mnkr)

Ordinarie verksamhet

Intäkter i ordinarie drift uppgick till 17,5 mnkr, vilket innebar ett överskott mot budget med 0,8 mnkr. Den största avvikelsen avser bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap där erhållet bidrag för året är 0,3 mnkr högre än budgeterat samt att sparade medel har nyttjats med 0,5 mnkr.

Exploatering

Intäkter avseende försäljning av exploateringsfastigheter generade ett överskott om 4 mnkr. Dessa hänför sig främst till försäljning av verksamhetsområden i Skene skog samt försäljning av småhustomter i Rydal, Torestorp och Haby.

Personalkostnader

Budgetavvikelse 3,8 mnkr (budget - 80,6 mnkr, utfall - 76,8 mnkr)

Kommunstyrelsens personal- och arvodeskostnader uppgick till 76,8 mnkr vilket innebär ett överskott i förhållande till budget med 3,8 mnkr. Avvikelsen förklaras av tillfälliga vakanser i ledningen och följd effekter av tillsättningen av tillförordnade chefer. Vakanser på ekonomienheten och digitaliseringsenheten bidrag också till budgetavvikelsen. Även vakanser som uppstår vid normal personalomsättning på enheterna är en del i avvikelsen.

Övriga kostnader

Budgetavvikelse - 4,3 mnkr (budget -116,3 mnkr, utfall -120,6 mnkr)

Ordinarie verksamhet

Kostnader i den ordinarie verksamheten uppgick till 119,5 mnkr vilket innebär ett underskott

mot budget med 3,2 mnkr. De största avvikelserna avser kostnader på IT-enheten främst avseende kostnader för arbetsplatsutrustning och system. Övriga kostnader hos kommundirektören genererar ett överskott på grund av lägre utvecklingskostnader, ett medvetet val för att motverka att andra kostnader överskridit budget.

Projekt för ny webbplats

Arbetet med att förbereda upphandling av ny webbplats har varit intensivt under året. Arbetet har i detta tidiga skede främst haft fokus på förberedande arbete för att skapa förutsättningar för att ta hand om den nya webbplatsen med långsiktig hållbarhet i fokus. Då arbetet främst har varit av intern karaktär har delar av de medel som tillsatts ur kommunreserven inte kunnat användas ännu (ca 420tkr).

Exploatering

Exploateringsverksamheten redovisade kostnader om 1,1 mnkr.

Specifikation av statsbidrag

Statsbidrag

Statsbidrag (mnkr)	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022
Myndighet för samhällsskydd och beredskap	1,7	2,0	1,3
Statsbidrag sjuklöner	0,4	0,2	0
Hemsändningsstöd	0,2	0,2	0,2
Summa	2,3	2,4	1,5

Kommentar statsbidrag

Kommunstyrelsen har erhållit 1,6 mnkr från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Det högre utfallet är pga nyttjat sparade medel från tidigare år 0,4 mnkr.

Enligt beslut från Regeringen om att ersätta arbetsgivare för sjuklönekostnader har kommunstyrelsen erhållit ersättning om 0,2 mnkr.

Kommunen betalar årligen ut bidrag till lokala matbutiker för att transportera dagligvaror till hushåll som har stort avstånd eller saknar möjlighet att ta sig till butiken på egen hand. Tillväxtverket lämnar ett bidrag om högst 50 procent av kommunens nettokostnad.

8.2 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt	Budget 2022	Utfall 2022	Budgetavvikelse 2022
Kommunstyrelsens investeringar	10	4,2	5,8
Summa	10	4,2	5,8

Kommunstyrelsens investeringsbudget är främst avsedd för strategiska markinköp och IT-investeringar men ska även räcka till övriga verksamheters behov.

9 Återrapportering av uppdrag från kommunstyrelsen

Uppdrag	Uppdrag från	Startdatum	Status	Kommentar
Ta fram förslag på ett separat regelverk kring vilka ekonomiska medel som näringslivsorganisationer kan söka av kommunen	Kommunstyrelsen	2018-06-08	— Ej påbörjat	Föreslår kommunstyrelsen att upphäva uppdraget, se tjänsteskrivelse.
Förslag till detaljplan i centralorten vid Vråsjön - ta kontakt med angränsande markägare i syfte att köpa in mark enligt FÖP alternativt inleda samarbete kring plan	Kommunstyrelsen	2018-12-12	✓ Avslutad	Förvaltningen föreslår att uppdraget avslutas med hänvisning till att områden för bostäder först bör belysas inom det nu uppstartade arbetet med FÖP centrala Mark.
Ta fram ett förslag beträffande flaggning på veterandagen och "bära uniform på jobbet" den 29maj.	Kommunstyrelsen	2019-05-09	▶ Pågående	Underlag framtaget för beslut om inriktning våren 2023.
Genomföra den utvärdering av pedagogiska måltider som kommunstyrelsen beslutade om år 2015	Kommunstyrelsen	2019-06-19	— Ej påbörjat	Utvärderingen är inte påbörjad.
Ta fram tematiskt tillägg till översiktsplanen för kommunens vattenskyddsområden.	Arbetsutskott	2019-09-10	✓ Avslutad	Förvaltningen föreslår att detta uppdrag avslutas då det de kommande åren kommer att arbetas in i kommande fördjupningar av översiktsplanen. Närmast görs FÖP Nordväst och FÖP centrala Mark.
Arbeta fram en utställningshandling rörande fördjupad översiktsplan för Mark nordväst.	Arbetsutskott	2019-10-02	✓ Avslutad	Är på utställning fram till 1 feb. därefter skall en antagandehandling tas fram.
Teckna överenskommelse med intresserade Sjuhäradskommuner om att genomföra utredningsuppdraget om fördjupad samverkan i Sjuhärad inom miljöbalkens och livsmedelslagens område samt att samordna utredningen internt. Utredningen skall titta på samtliga möjliga samverkansformer	Kommunstyrelsen	2020-10-21	✓ Avslutad	Utredningsuppdraget för fördjupad samverkan är ej aktivt längre. Istället arbetar några kommuner istället med andra former av avtalssamverkan.
Från Nämndplan 2021–2022. Ta fram styrdokument för vision och mål samt styrmodell	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Ny vision beslutades i Kommunfullmäktige juni 2022.
Från Nämndplan 2021–2022. Ta fram ett styrdokument för kommunens arbete mot målen i Agenda 2030.	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Kommunstyrelsens arbetsutskott skickade 2023-01-18 ett förslag till hållbarhetsprogrammet på remiss.
Från Nämndplan 2021–2022. En e-handelstjänst där det är enkelt att hitta upphandlad vara eller tjänst ska skapas.	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Nytt inköpssystem (Proceedo) för e-handel, minskad administration och tydligare styrning, togs i drift 7 mars 2022. Systemet fylls löpande

Uppdrag	Uppdrag från	Startdatum	Status	Kommentar
				på med beställningsbara produkter och tjänster och per augusti 2022 är en stor andel av inköpta artiklar, såsom livsmedel, arbetskläder, järnhandelsvaror, konferenser, litteratur, kontorsmateriel, sjukvårdsmaterial samt städ och kemartiklar beställningsbara via e-handelslösningen.
Från Nämndplan 2021–2022. Samtliga medborgarförslag, motioner och styrdokument som kommunfullmäktige beslutar ska nå upp till den nivåerna som finns vid följetalen kopplade till grunduppdraget. Samma sak gäller för de som kommunstyrelsen ansvarar för.	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Uppdraget avslutas. Ett stort förbättringsarbete är genomfört. Motioner, medborgarförslag och styrdokument följs löpande i särskilda ärenden.
Från Nämndplan 2021–2022. Ta fram ett styrdokument/policy för internationellt arbete	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Beslut fattades under hösten 2022 att upphäva styrdokument samt policy för internationellt arbete och att inte ersätta dem.
Från Nämndplan 2021–2022. Genomför Sveriges Kommuner och Regioners utbildning Förenkla -helt enkelt	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Genomfört under 2022.
Från Nämndplan 2021–2022. Ta fram en lönestrategi för kommunen.	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Planen är att revidera kommunens arbetsgivarpolicy med en del om lönebildning. På detta sätt blir det inte ett eget styrdokument för lönestrategi, utan det blir en del som hänger ihop med andra viktiga delar för att styra mot en hållbar personal- och kompetensförsörjning.
Från Nämndplan 2021–2022. Arbeta fram tydliga strukturer för karriär-, utvecklings-, och fortbildningsmöjligheter för samtliga professioner	Kommunstyrelsen	2020-12-16	✓ Avslutad	Återrapport i tjänsteskrivelsen till årsrapporten 2022.
Samordna insatser kring friluftslivet i Mark.	Kommunstyrelsen	2021-03-03	✓ Avslutad	Pågående arbete med samordning av kommunens arbete inom ramen för naturen som resurs. Leds av kommunens destinationsutvecklare. samarbete mellan SBF, KFF och TSF, KLK, BUF-AMF-Naturvårdslaget. Kommer troligen ta stöd av Västkuststiftelsen i fortsatta arbete.

Uppdrag	Uppdrag från	Startdatum	Status	Kommentar
Arbeta fram tydliggörande regel angående sponsring.	Kommunstyrelsen	2021-03-03	✓ Avslutad	Regler framtagna och har signerats av kommundirektör den 11 februari 2022. Tydliggörande av hur ansökan ska gå till och vad den ska innehålla är anslaget på mark.se.
Se över verksamhetens behov av kontorslokaler. Översynen ska resultera i en eller flera kostnadseffektiva lösningsförslag till kontorslokaler där verksamhetens arbetsformer och medarbetarnas arbetsmiljö beaktas.	Arbetsutskott	2021-05-05	✓ Avslutad	Under 2021 har en projektarbetsgrupp bildats, omvärldsspaning genomförts, förslag tagits fram till angreppssätt samt tidplan och beslut fattats i koncernledningen om att arbetet går vidare i programarbetsform. Arbetet fortlöper.
Information om besöksnäringens utredning. Förvaltningen får i uppdrag att fortsatt utreda och förtydliga nivå 3 och återkomma till kommunstyrelsens arbetsutskott med en tjänsteskrivelse.	Arbetsutskott	2021-05-19	✓ Avslutad	Förvaltningen har informerat ksau om såväl nivå tre samt status i besöksnäringens arbetet.
Ta fram en transparent modell för att kunna erbjuda förvaltningarna digitala produkter som tjänster.	Kommunstyrelsen	2021-06-16	! Försenad	Modell framtagen och arbete pågår med att säkerställa vilken utrustning som finns ute i organisationen och ska omfattas av modellen.
Uppdrag att ta fram ett förslag till reparation av arbetskläder och skyddskläder	Kommunstyrelsen	2021-12-15	✓ Avslutad	Behandlad av ks 2023-02-01.
Kommundirektören får i uppdrag att upprätta en ny fördjupad översiktsplan för Centrala Mark.	Kommunstyrelsen	2021-12-15	▶ Pågående	Medborgardialoger med medborgare, näringsliv, föreningar samt övriga kommunorganisationen i form av temaworkshops har genomförts under våren 2022.
Kommundirektören får i uppdrag att upprätta ett förslag till målbild för Skene centrum 2035.	Kommunstyrelsen	2021-12-15	▶ Pågående	Målbild Skene är under framtagande. Dialoger inom så väl kommunen som med näringsliv, föreningar och medborgare har genomförts under våren 2022.
Redovisning angående organisationer som Marks kommun är medlem i	Arbetsutskott	2022-02-14	✓ Avslutad	Åtterrapporering finns i tjänsteskrivelsen till årsrapport 2022.
Ta fram ett förslag till policy enligt rapporten Utredning för jordbruksmark som visar hur kommunen ser på betydelsen av jordbruksmark. Policyn kompletteras med riktlinje som ger stöd vid revideringar av översiktsplan och fördjupade	Kommunstyrelsen	2021-10-20	✓ Avslutad	Utredning genomförd och förslag till policy presenterad för Kommunstyrelsen 15 juni 2022, för debatt i Kommunfullmäktige 16 juni.

Uppdrag	Uppdrag från	Startdatum	Status	Kommentar
översiktsplaner. Policyn och riktlinjer ska även utgöra underlag för beslut om detaljplaner, bygglov och förhandsbesked.				
Skriftligt informera kommunstyrelsen arbetsutskott om åtgärder på RIG-boendet.	Arbetsutskott	2021-10-27	✓ Avslutad	Återrapportering KSAU 2022-04-06 § 106.
Återkomma med förslag hur intentionerna i tillitsbaserad styrning och ledning kan tas tillvara och utformas i Marks kommun.	Arbetsutskott	2021-11-10	✓ Avslutad	Återrapportering KSAU 2022-11-30 § 301
Återkomma med förslag på hur budgetprocessen kan utvecklas.	Arbetsutskott	2021-11-10	✓ Avslutad	Kommunfullmäktige fattade i juni beslut om en ny budgetprocess.
Tydliggöra skyltningarna på ledig industrimark så att det framgår att det är industrimark till salu med kontaktuppgifter	Kommunstyrelsen	2021-11-24	✓ Avslutad	Nya skyltar på plats både i Horred och Skene skog
Ansvarig utgivare för webbsändningar av kommunstyrelsens sammanträden	Kommunstyrelsen	2022-03-11	✓ Avslutad	Beslut i KS 2022-03-02 § 36.
Fråga om flaggning med anledning av kriget i Ukraina	Kommunstyrelsen	2022-03-02	✓ Avslutad	Flaggning har genomförts.
Kommundirektören får i uppdrag att återkomma med ett förslag som tydliggör planprioriteringarna ur ett kommungemensamt perspektiv	Arbetsutskott	2022-03-17	✓ Avslutad	Förvaltningen föreslår att markeras som avslutat då prioritering finns i nämndplanen samt att det finns uppdrag i ÖP att ta fram FÖP:ar.
Kommundirektören får i uppdrag att genomföra remissrunda av hållbarhetsprogrammet till nämnder och bolagsstyrelser.	Arbetsutskott	2022-04-29	✓ Avslutad	Remissrunda genomförd q2/q3 2022.
Kommundirektören får i uppdrag att återkomma med information till arbetsutskottet om hur man kan gå vidare med en planskild korsning i Kinna.	Arbetsutskott	2022-04-29	✓ Avslutad	Information om att detta hanteras i FÖP centralorten på KSAU 15 juni 2022. Paragraf 122/2022. Dnr KS 2019-231 214.
Kommundirektören får i uppdrag att ändra reglementena för nämnder utifrån förändringar av den politiska organisationen. Detta beslut gäller under förutsättning att KF beslutar om förändringar av den politiska organisationen. KF ska ha behandlat eventuella förändringar av reglementena senast under december månad 2022.	Kommunstyrelsen	2022-06-03	✓ Avslutad	Förändrade reglementen beslutade av kommunfullmäktige.
Kommundirektören får i uppdrag att genomföra en översyn av förvaltningarnas organisering kopplat till nämndernas reglementen.	Arbetsutskott	2022-06-08	— Ej påbörjat	Föreslår kommunstyrelsen att upphäva uppdraget, se tjänsteskrivelse.
Kommundirektören ges i uppdrag att informera arbetsutskottet om kommunens	Arbetsutskott	2022-08-19	✓ Avslutad	KSAU informerades under september/ oktober 2022

Uppdrag	Uppdrag från	Startdatum	Status	Kommentar
tjänsteorganisation och planering kring dialog och information med medborgare, kontakt med Trafikverket och dialog mellan förvaltningar och bolag, samt tidplan, med anledning av att utbyggnad av Länsväg 156 samt förbifart Skene finns med i nationell infrastrukturplan beslutad i juni 2022.				
Kommundirektören får i uppdrag att återkomma under höstens budgetberedning med information om hur kommunkoncernen arbetar med att minska energiförbrukningen, samt kommunens helhetsperspektiv på energifrågan, med anledning av de höga elpriserna.	Arbetsutskott	2022-09-02	✓ Avslutad	Information gavs vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-09-07.
Kommundirektören får i uppdrag att ha dialog med Marbo Basket om möjligheter att ha elitseriespel i Skenehallen. Uppdraget delrapporteras till kommunstyrelsen under våren 2023.	Kommunstyrelsen	2022-12-19	▶ Pågående	Dialog inledd med Marbo Basket
Utred ytterligare inför ett eventuellt införande och implementering av e-förslag i Marks kommun.	Kommunstyrelsen	2021-05-26	✓ Avslutad	Vid kf 2022-10-27 gavs uppdrag att förbereda införandet och upprätta riktlinjer.

10 Annan uppföljning

10.1 Övrig uppföljning

Uppföljning av attraktivitetsplanen

Under året har arbetet med att stärka kommunens platsvarumärke haft högt fokus. Detta har skett till exempel via en starkare närvaro i sociala medier såsom exempelvis genom att sluta avtal bygga upp innehåll kring kommunens besöksnäring på västsverige.com samt instagram-kontot upplev Mark. Arbetet går väl i linje med attraktivitetsplanen, och har till stor del skett i samverkan med närings- och föreningslivet.

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en avtalsform mellan en eller flera organisationer inom idéburen sektor med koppling till social ekonomi, och en eller flera offentliga verksamheter. IOP-avtal skrivs ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla med mera.

Kommunal avtalssamverkan

I årsrapporten ska nämnder redovisa vilken avtalssamverkan nämnden har, och planerar att ingå, med andra kommuner. Det gäller avtal där nämnden tar hjälp av annan kommun för att utföra kommunens uppgifter eller där Marks kommun på motsvarande sätt hjälper annan kommun.

Kommunal avtalssamverkan finns sedan 2019 gällande användning av geografiskt informationssystem (GIS) med Svenljunga kommun och med Bollebygds kommun.

I april 2022 ingick Falkenbergs kommun och Varbergs kommun en avtalssamverkan med Marks kommun om gemensam tjänstemannaorganisation för överförmyndarverksamhet. Avtalet upphörde 1 januari 2023 då parterna gick in i en gemensam nämnd.

11 Följetal

11.1 Följetal verksamhet

Följetal är mått som speglar verksamhetens omfattning och utveckling.

Kommunstyrelsens följetal

Följetal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal företagsbesök	49	59	31	77
Antal jobb	12 707	12 569	12 593	
Antal följare av nyhetsbrev inom näringsliv	981	477	419	415
Antal trygghetsvandringar	3	0	3	3

Antal företagsbesök

Marks kommun har genomfört 77 företagsbesök till såväl stora som små företag i olika branscher i hela kommunens geografiska område år 2022.

Antal jobb

SCB (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Förvärvsarbetande dagbefolkning (16+ år).

Prognos 2022: Ingen uppgift

Antal följare av nyhetsbrev inom näringsliv

415 aktiva prenumeranter (per augusti)

Våren 2020 bytte näringslivskontoret verktyg för nyhetsbrev. Det nya verktyget särredovisade "inaktiva konton", vilka näringslivskontoret valde att ta bort under 2020. Detta förklarar minskningen av följare av nyhetsbrevet mellan åren 2019 och 2020.

Prognos 2022: 415

Antal trygghetsvandringar

3 trygghetsvandringar är genomförda

11.2 Följetal personal

Personal - Antal anställda

Följetal	Utfall helår 2019	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022
Antal tillsvidareanställda, ks förvaltning	93	98	97	96
Antal tidsbegränsade anställda, ks förvaltning	13	6	11	3
Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%), ks förvaltning	98,9	98,2	99,2	99,1
Alla anställda ska kunna få önskad sysselsättningsgrad (%), ks förvaltning			100	99

Statistiken avser per 31 oktober.

Antal tillsvidareanställda, ks förvaltning

Antalet tillsvidareanställda är stadigt strax under hundra medarbetare. Det är små förändringar vad gäller antalet anställda på enheterna.

Antal tidsbegränsade anställda, ks förvaltning

Antalet tidsbegränsat anställda är tre vilket är en minskning. Detta förklaras med att pandemianställningar har upphört.

Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%), ks förvaltning

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda är hög.

Alla anställda ska kunna få önskad sysselsättningsgrad (%), ks förvaltning

Ingen specifik uppföljning av detta följetal görs eftersom kommunstyrelsen har en genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda.

Personal - Sjukfrånvaro

Följetal	Utfall helår 2019	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022
Sjukfrånvaro alla anställda (%)	4,5%	4,1%	5,1%	4,1%
Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)	33,9%	25,3%	47,5%	42,6%
Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)	78%	66%	71%	71%
Sjukfrånvaron totalt kommunen		7	8	8
Frisktal total kommunen		52	51	45

Statistiken avser perioden 1 november t o m 31 oktober.

Sjukfrånvaro alla anställda (%)

Sjukfrånvaron minskar jämfört med tidigare period och landar på 4,1 procent. Det är tydligt att pandemins påverkan på sjukfrånvaron minskar. Sjukfrånvaron var som högst runt årsskiftet 2021–2022 i samband med stor spridning av ny muterad variant (omikron) av Covid-19. Därefter har sjukfrånvaron en sjunkande trend.

Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)

Vad gäller långtidssjukfrånvaron så minskar den något som andel av total sjukfrånvaro men fortfarande är den på en betydligt högre nivå än innan pandemin. Positivt är att det är färre antal medarbetare som är långtidssjukskrivna.

Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)

Frisknärvaron ligger kvar på samma värde som föregående period men lägre än innan pandemi. Förväntan är att frisktalet bör stiga till pre-pandemivärden som är mellan 75–80 procent.

Sjukfrånvaron totalt kommunen

Sjukfrånvaron i kommunen är högre i innevarande period än före pandemin samt stigande sedan förra perioden. Under kvartal 1 2022 kom också pandemin största våg av sjukskrivningar, då med anledning av omikron-varianten. Även om trenden är stigande sjukfrånvaro så är förhoppningen att sjukfrånvaron på kommunnivå ska röra sig ned mot sju procent i någorlunda närtid.

Frisktal total kommunen

Frisktalet för kommunen var högre före pandemin än nu efter. I denna period har den ännu en gång minskat sannolikt beroende på den största vågen av pandemisjukskrivningar, då med omikron-varianten, under kvartal 1 2022.

Personal - Timtid, mer- och fyllnadstid samt övertid

Följetal	Utfall helår 2019	Utfall helår 2020	Utfall helår 2021	Utfall helår 2022
Timtid i timmar	2 682	3 605	1 747	1 005
Fyllnadstid i timmar	16	8	-5	61
Övertid i timmar	163	165	279	315

Statistiken avser perioden 1 november t o m 31 oktober.

Timtid i timmar

Timtid, den arbetade tid som utförs av timavlönad personal, har minskat med över fyrtio procent till 1005 timmar. Enheterna har dels avvecklat timavlönad personal som arbetade med pandemirelaterade frågor, dels att behovet av att ta in tillfälliga resurser på timmar har minskat.

Fyllnadstid i timmar

Antalet fyllnadstimmar inom kommunstyrelsen är 61 vilket motsvarar en andel på 0,2 procent av total fyllnadstid i kommunen.

Övertid i timmar

Övertiden inom kommunstyrelsen har ökat något jämfört med föregående period. Övertiden finns inom enheterna kansli samt IT och Digitalisering.

12 Budgetunderlag

12.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten

Kommunstyrelsen hade 2022 ett mindre överskott mot budget för den ordinarie verksamheten vilket i huvudsak berodde på en personalomsättning som var 20 procent. Vid en mer normal personalomsättning skulle resultatet i stället varit ett underskott mot budget. Den höga personalomsättningen medförde en varierande kvalitet i de enskilda verksamheternas leveranser. En växande kommun och högre krav från dem vi är till för innebär också större efterfrågan från nämndernas verksamheter på stöd och ledning från kommunstyrelsens förvaltning. Detta i sin tur ställer ökade krav på leverans vilket inte tas hänsyn till i kommunens resursfördelningsmodell. Vi har under 2022 genomlyst kommunstyrelsens förvaltning och fått en översyn presenterad. Utifrån översynens resultat har vi tydliggjort mission, roller och ansvar inom kommunstyrelsens förvaltning samt även tagit fram ett förslag till omarbetad organisation för att nå än bättre effektivitet, effekt och en organisation som undanröjer osäkerheter för att öka tid för handlande inom hela kommunkoncernen. Under 2022 genomförde även kommunen SKR:s kommunkompass vilken visar på att kommunen behöver stärka såväl ledarskap som medarbetarskap samt bli bättre på dialog och samspel både mellan kommunens olika verksamheter men även med förtroendevalda, fackliga och sist men inte minst våra brukare och invånare. Kommunstyrelsen har direkt eller indirekt ett ansvar att det kommunkompassen pekat ut som svagare områden stärks och kompassen ger ett bra stöd för vad vi bör fokusera på framöver.

Prisökningar och inflation har stor påverkan på kommunen. För att få kontroll på hur vi sköter inköpen i kommunen är det viktigt att vi följer de avtal vi har och upphandlar det vi köper. Upphandlingsbehovet ökar vilket både är en utmaning, att vi har kompetens och resurser att utföra alla de upphandlingar som behöver göras, och en möjlighet att få kontroll över våra kostnader.

Det ekonomiska läget i kommunen och omvärlden ger både utmaningar och möjligheter i kommunens strävan att växa och utvecklas hållbart.

Under året reviderades bostadsförsörjningsprogrammet som pekar på önskad utveckling i kommunens olika delar. Avgörande för att kunna bedriva en aktiv bostadspolitik, tillhanda hålla kommunal service samt att skapa fler arbetstillfällen är att aktivt arbeta med strategisk markförsörjning. Att kommunala detaljplaner tas fram i ett tidigt skede i samhällsutvecklingsprocessen är också av vikt för att säkerställa att plats finns för byggnation av förskolor, skolor, äldreboende samt övrig kommunal service.

Arbetet med att bygga en ny webbplats för kommunen är påbörjat. I projektet står behoven hos dem vi är till för i fokus, och med nya moderna lösningar får vi en högre förmåga att följa lagkrav vad gäller exempelvis GDPR och tillgänglighet. Samma modernisering krävs för kommunens intranät, som idag ligger i ett system som slutat uppdateras. Ett moderniserat intranät skulle innebära möjligheter till mer effektiva arbetssätt, samt minskade supportkostnader då vi slipper lappa och laga ett gammalt system.

I Marks kommun, liksom i övriga Sverige minskade valdeltagandet vid höstens val (oavsett riks-, region- eller kommunval). Valdeltagandet minskade från valet 1994 till valet 1998, men har sedan dess haft en uppåtgående trend. Vid valet i höstas satsade både Mark och många andra kommuner på insatser för att öka valdeltagandet, men resultatet blev i stället ett trendbrott med minskad andel röstande. Valdeltagande är ett av måtten på hur delaktiga Markborna är, och delaktighet i sin tur är en av flera viktiga pusselbitar för att uppnå social hållbarhet. Delaktighet uppnås också genom exempelvis medborgardialog, ett aktivt civilsamhälle och ett kontinuerligt arbete med att involvera kommunens råd.

Marks kommun behöver öka fokuset inom hållbarhetsarbetet, framför allt inom klimatområdet både ur ett globalt som lokalt perspektiv. Marks kommun är i ett läge där det finns goda möjligheter för Mark som destination att växa. För att göra det behövs marknadsföring av naturupplevelser för att nå ut till besökare och invånare. Detta förutsätter emellertid att naturupplevelsena håller en tillräckligt bra kvalitet över tid, om inte, riskeras negativ publicitet samt missnöjda besökare och invånare.

12.2 Omvärld

Osäkert säkerhetsläge i vår omvärld

I takt med oroligheter och t o m krig i vår närhet krävs betydande insatser avseende IT-säkerhet. Från att 16-åriga hackare kunde ställa till problem handlar det idag om stater som bedriver systematiskt intrångsarbete mot andra staters IT-infrastruktur. NIS2-direktivet (lagkrav 2024-10-01), EU-direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148, innebär sannolikt betydande investeringar i såväl teknisk utrustning som personella resurser. Hög inflation kombinerat med komponentbrist och stor efterfrågan medför kraftiga prisökningar rörande teknisk utrustning såsom datorer, läsplattor, mobiltelefoner samt övrig teknisk utrustning.

De ökade kraven på totalförsvarsplaneringen lokalt, regionalt och nationellt påverkar kommunernas arbete långtgående och över tid. Bland annat kommunens roll och uppgifter och den påverkan ett Natomedlemskap får på den civila försvarsplaneringen. Andra exempel är behovet av totalförsvarsperspektiv i samhällsplanering, ökad samverkan mellan kommuner i bland annat försörjningsberedskap, skydd och inkvartering av civilbefolkning, inkvartering av internflyktingar och uthållighetsfrågor och lagerhållning av kritiska varor. Allt mer ökade krav på säkerhetsskydd, signalskydd och informationssäkerhet genom lagskärpning och tillsyn ställer ökade krav på kommunernas verksamheter. Förmågeförhöjningen inom den civila beredskapen förväntas pågå åtminstone till år 2030.

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet och extremism och kraven på kommunernas ansvar i det brottsförebyggande arbetet ökar. Arbetet framöver kräver kommunal samordning och gemensam inriktning och hantering av samtliga aktörer på lokal nivå som arbetar med trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser.

Desinformation, påverkansförsök, hot, hat och våld mot förtroendevalda och kommunala beslutsfattare ökar. Detta ställer krav på kommunen att vara aktiv i förbyggande och kunskapshöjande och hanterande arbetet framöver.

Osäkra ekonomiska utsikter kommande år

Framtidsutsikterna för näringslivet präglas av många faktorer som samspekar. Hög inflation, höga inflationsförväntningar och svaga konjunkturutsikter påverkar näringslivet också i Mark. Andra omvärldsfaktorer såsom kriget i Ukraina, covid-19 och bristen på el i Europa ställer också näringslivet inför utmaningar och påfrestningar.

Företagen räknar med sämre tider, visar Svenskt Näringslivs företagarpanel (som genomförs fyra gånger årligen). Mätningen i december förra året visar att förväntningarna kring investeringar, försäljningsvolymerna och antalet anställda pekar på en kraftig nedgång för de kommande tolv månaderna.

Handeln och byggsektorn är två näringsgrenar som är pessimistiska inför framtiden. Besöksnäringen, som var hårt drabbad av pandemin, står inför stora utmaningar när hushållen drar ner på sin privata konsumtion i lågkonjunkturen. Under pandemin valde fler att turista i sitt närområde – inte sällan i naturen. Detta är en trend som visat sig vara bestående. I det rådande läget, med en lågkonjunktur som återigen belastar besöksnäringen hårt, skulle långsiktiga investeringar i naturupplevelser kunna ge näringen välbehövlig stöttning och lyftkraft som kan generera tillväxt.

Den ekonomiska osäkerheten bidrar också till en osäkerhet på fastighetsmarknaden vilket leder till att exploatörer är mindre riskbenägna, vilket kan fördröja tidsplanen i nya projekt. Det påverkar också värdet på vår egen mark och den mark vi kan tänkas strategisk förvärva.

Snabba förändringar och ökat fokus på hållbarhet och stabilitet

En snabbt föränderlig omvärld innebär att arbetet med att planera, prioritera skiftar mot att parera och jobba med innovation. Vilket ställer krav på kompetenser och beslutsvägar på ett helt nytt sätt jämfört med våra traditionella arbetssätt där tyngdpunkten varit planera och prioritera.

Klimatförändringarna medför ett ökat antal katastrofer och kriser i form av översvämningar,

torka, bränder, stormar, påverkan på elförsörjning och tekniska system, utslagna ekosystem, nya sjukdomar samt människor på flykt. Konkret för Mark innebär det hur vi planerar byggnation, gör förebyggande åtgärder och är förberedda på krishantering.

Hållbarhetsarbetet och behovet av att vidta klimatåtgärder är viktiga frågor inom såväl internationell, nationellt som lokalt.

12.3 Ekonomi

Som påtalats i tidigare planeringsrapporter innebär kommunens resursfördelningsmodell en utmaning för kommunstyrelsen att rymma sin verksamhet inom budget. Bakgrunden till detta är att budgetramen räknas upp med en procent vilket understiger kostnadsutvecklingen av löner, varor och tjänster. Inför 2023 finns ett effektiviseringsbehov baserat på 2022 års planerade verksamhet samt övertagandet av kostnadsansvaret för överförmyndarverksamheten med motsvarande 10 miljoner kronor (mnr). Tas dessutom i beräkning att en växande kommun och högre krav från dem vi är till för även innebär större efterfrågan från nämndernas verksamheter på kommunstyrelsens förvaltning och att kommunen behöver följa med och anpassa sig till de förändringar som sker i omvärlden så kan vi lägga till ytterligare 5 mnr redan 2023 bara för att klara grunduppdraget. En kostnadsuppräknings med tre procent till 2024 innebär ett behov av ytterligare 6 mnr i effektivisering för 2024 beaktat nu beslutad ram för 2024.

Med start 2023 bedrivs överförmyndarverksamheten genom gemensam nämnd för kommunerna Mark, Falkenberg och Varberg. Enligt beslut i kommunfullmäktige i december 2022 ska Marks del av överförmyndarverksamheten hanteras inom kommunstyrelsens budget. I kommunfullmäktiges beslut om budget 2023–2026 har någon uppräknings av överförmyndarens budget inte gjorts varför kostnaden för överförmyndarverksamheten är underfinansierad med 1,5 mnr per år.

Kommunstyrelsens budget för översiktlig planering bedöms inte räcka till för ovan angivna planer de närmsta åren 1,5 mnr.

Förutom ovanstående beskrivning av befintlig verksamhet finns följande behov av utvecklingsprojekt som behöver genomföras och finansieras kommande år:

• Fortsatt ledar-/medarbetarutbildningar	0,5 mnr per år
• Ny webbplats	1,2 mnr per år 24/25
• Destinationsutveckling "Naturen som resurs"	0,5 mnr per år
• Kommunövergripande beslutsstödsystem	2,0 mnr per år
• Kommunens egna behov av detaljplaner	3,0 mnr per år
Summa	7,2 mnr per år

Vidare behöver vi arbeta med att implementera vår värdegrund och vision vilket nödvändigtvis inte innebär en ökad kostnad men gör anspråk på befintliga resurser i form av arbetstid.

Driftredovisning (belopp i mnr)	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Intäkter	17,5	12,4	12,5	12,6	12,7	12,7
Personalkostnader	-76,9	-73,8	-76,3	-74,8	-75,2	-75,2
Övriga kostnader	-119,5	-126,4	-124	-127	-129	-129
Nettokostnader	-178,9	-187,8	-187,8	-189,2	-191,5	-191,5

Investeringsbudget

Investeringsprojekt	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Investeringsram		10	10	10	10	10
Ram för investeringar på befintlig exploateringsmark		5	5	5	5	5
Summa		15	15	15	15	15

Kommentar

Kommunstyrelsens investeringsbudget används främst till inköp av mark och inventarier och 10 mnkr speglar en grundnivå som historiskt visat sig räcka väl när inga större markförvärv gjorts. De senare är svåra att planera varför ramen med fördel utökas i samband med beslut om sådana förvärv.

12.4 Personal- och kompetensförsörjning

De ekonomiska förutsättningarna i budget 2024-2027 innebär effektiviseringsbehov inom kommunstyrelsens förvaltning, vilket innebär att tjänster behöver vakanshållas eller minskas.

I strävan att gå från en reaktiv operativ kultur till en strategisk proaktiv kultur är det viktigt att inom personal- och kompetensförsörjningsområdet vara långsiktig, uthållig och ha förmåga att prioritera. Praktiskt innebär detta att bland annat att slutföra påbörjade initiativ, säkra att de fungerar samt tillämpas innan nya initiativ påbörjas.

För att kommunstyrelsen ska erhålla en hållbar personal- och kompetensförsörjning över tid med fokus på att Attrahera, Utveckla och Behålla medarbetare är prioriterade områden framåt:

Organisationsöversynen

Under 2022 har en översyn av kommunstyrelsens förvaltning genomförts. Utgångspunkten har varit att kommunens gemensamma stöd- och ledningsprocesser behöver vara kända, fungera väl och ständigt utvecklas för att ge goda förutsättningarna för politik, förvaltningar och bolag att verka. Fokus i översynen har varit att förtydliga roller och ansvar, dels i de uppgifter kommunstyrelsens förvaltning genomför för övriga förvaltningar, dels i det interna arbetet mellan enheterna i kommunstyrelsens förvaltning.

Vid ett ikraftträdande av ny organisation är det viktigt att säkra att organisationen är rätt bemannad för våra grundläggande uppdrag. Förvaltningen behöver fokusera på att förbättra, effektivisera samt förenkla arbetssätt och processer. Kommunens stöd- och ledningsprocesser ska vara hållbara, robusta och väl kända.

Kompetensförsörjningsplan för kommunstyrelsens förvaltning

Det finns ett framtaget arbetssätt och en enhetlig kommungemensam struktur för kompetensförsörjningsplaner som ska ingå i den ordinarie budget- och uppföljningsprocessen. Denna ska implementeras under 2023. Strukturen stärker förutsättningarna att arbeta systematiskt med kompetensförsörjningen inom förvaltningen.

Tillitsbaserad styrning och ledning

Tillitsbaserad styrning och ledning ska bidra till att förståelsen för brukarens och medborgarens behov får en mer framskjuten position. Genom att öka handlingsutrymmet i mötet mellan medarbetare och dem vi är till för kan förmågan förbättras att tillvarata den kunskap, det omdöme och den motivation som finns hos våra medarbetare och medborgare. Samtidigt som man ökar graden av tillit är det viktigt att inte gå till en ytterlighet som innebär fritt valt arbete. Det innebär inte att sluta styra, leda, följa upp och kontrollera, men det innebär att öka förmågan att utgå från verksamhetens kunskap och behoven hos dem vi är till för.

Flexibelt arbetsliv

Fortsätta arbetet med att erbjuda möjligheter till ett mer flexibelt arbetsliv, så som hybridarbete, med hänsyn tagen till verksamhetens behov samt medarbetarnas förutsättningar och förmågor. Under 2022 beslutades om vägledning för hybridarbete och distansarbete som stödjer möjligheten till nya och flexibla arbetssätt, framför allt för kontorsarbete. Under 2023

kommer vägledningen att prövas och utvecklas.

Offboarding

Systematiskt följa upp, sammanställa och analysera orsaker till att medarbetare väljer att sluta arbeta på kommunstyrelsens förvaltning.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Respektive enhet ska arbeta med det systematiska arbetsmiljöarbetet enligt framtagen rutin och det kommungemensamma processtödet som finns i årshjulet för arbetsmiljöarbetet i Stratsys.

12.5 Taxor och avgifter

Sammanställning samtliga taxor

Taxa/taxe-område	Kort beskrivning av taxan	Belopp 2023	Senaste ändring av taxan i KF (åååå-mm)	Förslag till ny taxa 2024 (samt kort motivering)	Nytt taxebelopp 2024 efter indexuppräknings eller uppräknings på annat fastställt sätt (om uppräknings, ange vilket index/sätt)
Taxor och avgifter för mark och exploaterings verksamhetsområden	Arrenden, parkeringsköp, försäljning av tomter samt tomtkö.		2022-12		Svår att låta följa ett index. Se nedan.
Taxa för kopior och avskrifter	Se tabell nedan				Ingen förändring
Taxa för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund myndighetsutövning	Avgifter för tillsyn och tillstånd	1 150 kr	2022-12		Följer PKV
Taxa för el vid kommunal laddinfrastruktur	Avgift för el i kommunens laddstolpar	ca 2,50 kr per kWh exkl moms och 3 kr per kWh inkl moms	2022-12		

Papperskopior		
Format A4	Svartvitt	Färg
1-9 sidor	Kostnadsfritt	Kostnadsfritt
10 sidor-varje sida därutöver	30 kr 3 kr/sida	60 kr 6 kr/sida
Format A3	10 kr/sida	20 kr/sida
Betyg, bestyrkt	50 kr	
Kopia av bild- och ljudupptagning		
Kopia av videobandupptagning	600 kr/band	
Kopior av ljudband-upptagningar eller andra media med ljud- eller bildupptagning	120 kr/band/CD/USB	
Avskrift av allmän handling inklusive utskrift av ljudupptagningar	125 kr per påbörjad fjärdedels arbetstimme	

Papperskopior		
Portokostnad		
När försändelsen väger mer än 100 gram	Portokostnad	
När försändelsen skickas mot postförskott eller liknande	Portokostnad eller annan kostnad för sändningen	

Taxor och avgifter för mark och exploaterings verksamhetsområde

Marknadsmässiga upplåtelser och uthyrningar

De avgifter som inte omfattas att detta dokument hanteras med marknadsmässiga priser.

Arrenden

Taxan för arrendeavtal ska vara minst 500 kronor.

Om uträkningen enligt nedan formler uppgår till mer än 500 kronor ska i stället uträkningen användas som gällande taxa.

Taxan för samtliga arrenden avser årsavgifter per kalenderår.

Taxa för jordbruksarrenden

Taxa för jordbruksarrende ska basera sig på uthyrd hektar samt markförhållande på aktuell markyta.

Markförhållandena kategoriseras i fyra kategorier enligt

- Kategori 1 – Omfattar mark som är mycket kuperad, har flera hinder, eller är planlagt som industrimark.
- Kategori 2 – Omfattar mark som är kuperad och som har hinder.
- Kategori 3 – Omfattar mark som är plan eller relativt plan samt med inga eller få hinder.
- Kategori 4 – Omfattar mark som är plan, omfattar stor yta, och med inga hinder.

Med hinder avses bland annat öppna diken, bergknallar, träd som inskränker på området, stenar, brunnar, elstolpar, samt större vattensjukt område, samt liknande hinder.

Jordbruksarrende enligt kategori 1 ska vara 500 kronor per hektar.

Jordbruksarrende enligt kategori 2 ska vara 750 kronor per hektar.

Jordbruksarrende enligt kategori 3 ska vara 1000 kronor per hektar.

Jordbruksarrende enligt kategori 4 ska vara 1250 kronor per hektar.

Taxa för lägenhetsarrenden

Taxa för lägenhetsarrende ska basera sig på kategori av arrendator samt uthyrd kvadratmeter.

Lägenhetsarrende till privat arrendator ska vara 5 kronor per kvadratmeter.

Lägenhetsarrende till ideell arrendator ska vara 0,2 kronor per kvadratmeter.

Ett lägenhetsarrende ska dock aldrig faktureras med mer än 10 000 kronor trots ovanstående uträkning.

Taxa för jakträttsupplåtelser

Taxa för jakträttsupplåtelser ska basera sig på uthyrd hektar.

Jakträttsupplåtelser ska vara 110 kronor per hektar.

Taxa för ändamålsspecifika arrenden

Taxa för ändamålsspecifika arrenden ska basera sig på fasta summor.

Arrende för mast med tillbehör ska vara 12 000 kronor.

Arrende för teknikbod och liknande anläggningar ska vara 7 000 kronor.

Arrende för skyltanläggning för näringsidkare ska vara 3 000 kronor.

Taxa för parkeringsköp

Taxa för parkeringsköp avser rätten att nyttja plats på kommunal parkering på kvartersmark och ska vara 250 000 kronor per parkeringsplats.

Taxa för försäljning av tomter

Taxa för försäljning av tomter ska basera sig på ändamålet med tomter.

Försäljning av småhustomter ska vara 30 000 – 750 000 kronor per tomt.

Försäljning av verksamhetstomt ska vara 30 – 300 kronor per kvadratmeter.

Taxa för tomtkän

Taxan avser årsavgifter per kalenderår.

Placering i tomtkän ska vara 300 kronor.

Marknadsmässiga upplåtelse och uthyrningar

Förändrade taxor

Taxa	Taxa 2023	Taxa 2024	Kommentarer

Intäkter från taxor och avgifter

Verksamhetsområde	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Exploatering, verksamhetsområden, arrenden och tomtkö	450	500	500	500
Summa (mkr)	450	500	500	500